

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2015, sen. zn. 29 ICdo 28/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.ICDO.28.2013.1

Číslo: 94/2016

Právní věta: Tam, kde určitá osoba zajišťuje smluvně pohledávku vůči úpadci zástavou a ručením jen do určité částky, s tím, že v rozsahu plnění poskytnutého z titulu jednoho zajištění se snižuje závazek z titulu druhého zajištění, je plněním poskytnutým (v rozsahu oné maximální částky) do konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání z titulu zástavního práva zbavena povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona nedostalo na úhradu zajištěné pohledávky zajištěnému věřiteli ze složené částky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.09.2015

Spisová značka: 29 ICdo 28/2013

Číslo rozhodnutí: 94

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Ručení, Zástavní právo

Předpisy: § 27 odst. 5 ZKV ve znění do 31.12.2007
§ 28 ZKV ve znění do 31.12.2007

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobců v rozsahu, v němž směřovalo proti druhému výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 4. 2013, sp. zn. 129 ICm 3085/2011, 129 ICm 3084/2011, 102 VSPH 360/2012 (KSPL 29 INS 7941/2011), o nákladech řízení, zároveň rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 4. 2013, sp. zn. 129 ICm 3085/2011, 129 ICm 3085/2011, 129 ICm 3084/2011, 102 VSPH 360/2012 (KSPL 29 INS 7941/2011), ve výroku o věci samé změnil tak, že se potvrzuje rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 8. 2012, sp. zn. 29 ICm 3085/2011, 29 ICm 3084/2011, i v té části výroku o věci samé, kterou bylo rozhodnuto, že pohledávka přihlášená žalovaným 29. července 2011 do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka SCHWACH, spol. s r.o., u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 29 INS 7941/2011, není po právu ani co do jistiny ve výši 4.537.530,60 Kč a příslušenství ve výši 2 467 795 Kč.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 6. 8. 2012, č. j. 129 ICm 3085/2011, 129 ICm 3084/2011-96, rozhodl K r a j s k

ý s o u d v Plzni (dále jen „insolvenční soud“) o žalobě žalobců a) W., s. r. o., a b) JUDr. P. Š., směřující proti žalovanému P. I. H., Ltd., tak, že určil, že pohledávka přihlášená žalovaným dne 29. 7. 2011 do insolvenčního řízení vedeného u insolvenčního soudu na majetek dlužníka S., spol. s r. o., není po právu (bod I. výroku). Dále rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 62 100 Kč (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žaloba je důvodná, jelikož ručitelský závazek (insolvenčního) dlužníka vůči žalovanému, limitovaný částkou 15 miliónů Kč, zanikl tím, že na ručením zajištěnou pohledávku již bylo plněno částkou 15 miliónů Kč. V roce 2005 totiž (insolvenční) dlužník coby zástavní dlužník složil (k výzvě správce konkursní podstaty) do konkursní podstaty společnosti A., a. s., (dále jen „společnost A“) částku 15 miliónů Kč. To je podle insolvenčního soudu plně v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, podle které platí, že dojde-li k plnění do konkursní podstaty na základě výzvy podle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), pak tím zaniká nejen zástavní právo, ale i zajišťovaná pohledávka ve výši, v jaké bylo plnění poskytnuto. Řečené podle insolvenčního soudu platí, i když zástavní věřitel banka G obdržel na úhradu pohledávky méně (10 492 469,40 Kč jako 70 % výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěnou pohledávku). Tato úhrada vedla mimo jiné i k tomu, že zástavní věřitel vzal zpět návrh na soudní prodej zástavy a výslovně prohlásil, že došlo k úplnému zaplacení pohledávky ve výši 15 miliónů Kč. Soud tak dovodil, že ve smyslu ustanovení § 170 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), došlo k zániku zajištěné pohledávky. Jelikož pohledávka zanikla, není (insolvenční) dlužník nadále povinen ničeho plnit. K uspokojení ze zástavy z důvodu její realizace nedošlo, a nebyl tedy uplatněn režim ustanovení § 27 odst. 5 věty druhé ZKV. Žalovaný tedy přihlásil do insolvenčního řízení neexistující pohledávku.

3. K odvolání žalovaného V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 8. 4. 2013, č. j. 129 Icm 3085/2011, 129 Icm 3084/2011, 102 VSPH 360/2012-152 (KSPL 29 INS 7941/2011), změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku tak, že se určuje, že žalovaný má vůči dlužníku pohledávku z titulu ručení za závazky společnosti A ve výši 4 537 530,60 Kč s příslušenstvím ve výši 2 467 795 Kč, a ve zbývajících částech bodu I. výroku jej potvrdil (první výrok). Dále odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

4. Odvolací soud vyšel po doplnění a zopakování dokazování z toho, že:

[1] Banka K jako věřitel uzavřela se společností A jako osobním dlužníkem dne 19. 1. 1999 smlouvu o úvěru, na základě které poskytla banka společnosti A úvěr ve výši 450 miliónů Kč.

[2] Část pohledávky z úvěru ve výši 15 miliónů Kč byla zajištěna [na základě dohody o postupu při realizaci zajištění ze dne 7. 12. 2000 (dále jen „dohoda ze 7. 12. 2000)], zástavním právem k označeným nemovitostem (insolvenčního) dlužníka (coby zástavního dlužníka) a ručitelským prohlášením dlužníka vystaveným dne 7. 12. 2000 a omezeným částkou 15 miliónů Kč.

[3] K zajištění oné části pohledávky z úvěru vystavila společnost A blankosměnku avalovanou společností D., J. K., žalobcem b) a J. P.

[4] Po prohlášení konkursu na majetek společnosti A uhradil zástavní dlužník k výzvě správce konkursní podstaty podle § 27 odst. 5 ZKV do konkursní podstaty částku 15 miliónů Kč, ze které bylo věřiteli vyplaceno (postupem podle § 28 odst. 2 a 4 ZKV) pouze 70 % složené částky (10 492 469,40 Kč).

[5] Banka K postoupila pohledávku ze smlouvy o úvěru bance G a ta ji následně postoupila žalovanému, který se žalobou doručitou soudu (Okresnímu soudu Plzeň – město) dne 26. 7. 2005, vedenou pod sp. zn. 25 C 178/2005, domáhal vůči (insolvenčnímu) dlužníku zaplacení

pohledávky ve výši 15 miliónů Kč.

[6] Po zjištění úpadku dlužníka přihlásil žalovaný do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka dne 29. 7. 2011 pohledávku ve výši 4 537 530,60 Kč, s příslušenstvím ve výši 2 467 795 Kč. Jako důvod vzniku pohledávky uvedl žalovaný v přihlášce pohledávky ručení dlužníka podle ručitelského prohlášení ze dne 7. 12. 2000 a dohody ze dne 7. 12. 2000

[7] Předmětem zajištění jsou „závazky“ společnosti A ze smlouvy o úvěru, ručitelský závazek byl omezen do výše 15 miliónů Kč a o postupu při realizaci zajištění byla sjednána dohoda ze dne 7. 12. 2000.

[8] Podáním došlým (insolvenčnímu) soudu dne 14. 9. 2011 doplnil žalovaný přihlášku pohledávky (při zachování důvodu vzniku pohledávky) tak, že jistina pohledávky činí 15 miliónů Kč a její příslušenství 8 230 325 Kč.

[9] Při přezkumném jednání, jež se konalo 10. 10. 2011, vzal žalovaný přihlášku pohledávky zčásti zpět s tím, že jistina pohledávky činí 8 800 000 Kč a její příslušenství 4 834 756,16 Kč (celkem 13 634 756,16 Kč).

[10] Žalobci popřeli pohledávku žalovaného co do „důvodu a výše“ a podanými žalobami se domáhali určení, že přihlášená pohledávka není po právu. Důvod popření spatřovali v tom, že v červnu 2005 složil dlužník plnou cenu zajišťované pohledávky (15 miliónů Kč) do konkursní podstaty společnosti A podle § 27 odst. 5 ZKV, čímž pohledávka žalobce (správně žalovaného) z titulu ručení zanikla.

5. Na tomto základě dospěl odvolací soud k následujícím závěrům:

[1] Dohoda ze dne 7. 12. 2000 je platná. Jejím účelem bylo zajistit závazek (správně pohledávku) ze smlouvy o úvěru do výše 15 miliónů Kč několika zajišťovacími instituty, přičemž využití všech způsobů zajištění je limitováno částkou 15 miliónů Kč. Ze všech zajištění bylo proto možné požadovat plnění toliko do výše 15 miliónů Kč.

[2] Přestože na uspokojení zajištěné pohledávky uhradil zástavní dlužník do konkursní podstaty (společnosti A) 15 miliónů Kč, (zajištěnému) věřiteli bylo vyplaceno (vzhledem k ustanovení § 28 odst. 4 ZKV) jen 10 492 469,40 Kč.

[3] Při posouzení, zda za situace, kdy zástavní dlužník složil do konkursní podstaty celou zajištěnou pohledávku, ale (zajištěnému) věřiteli bylo v důsledku ustanovení § 28 odst. 2 a 4 ZKV vyplaceno pouze 70 % ze složené částky, je žalovaný oprávněn požadovat úhradu zbylé částky z titulu ručení, vyšel odvolací soud z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [31 Cdo 2036/2009](#), uveřejněného pod č. 25/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (jde o rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2011, který je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu) (dále jen „R 25/2012“). Podle tohoto rozsudku tam, kde určitá osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci svým majetkem několika různými způsoby, a nikoliv jen omezeně (zástavou), nýbrž celým svým majetkem (ručením), není plněním poskytnutým do konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání z titulu zástavního práva (v případě, že šlo o plnění poskytnuté ve výši zástavou zajištěné pohledávky) zbavena povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona nedostalo na úhradu zajištěné pohledávky zajištěnému věřiteli ze složené částky.

[4] Dlužník zajišťoval splnění pohledávky svědčící původně bance K, jednak zástavním právem

zřízeným na nemovitostech, jednak ručením podle ručitelského prohlášení ze dne 7. 12. 2000.

[5] Na pohledávku žalovaného ve výši 15 miliónů Kč byla v průběhu konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka vyplacena pouze částka 10 492 469,40 Kč, poskytnutá z titulu zřízeného zástavního práva. Proto nemohl být dlužník (jenž byl jak zástavním dlužníkem, tak ručitelem) zbaven povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 ZKV nedostalo žalovanému ze složené částky.

[6] Jelikož žalovanému nebyla v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka vyplacena částka 4 537 530,60 Kč, zůstalo mu i nadále právo, aby její úhradu požadoval po dlužníku z titulu jeho ručitelského závazku. Dlužník byl s úhradou této částky v prodlení od 16. 7. 2005, takže žalovanému vzniklo rovněž právo na zákonné úroky z prodlení ve výši 2 467 795 Kč.

[7] Námitku promlčení vznesenou žalobci neměl odvolací soud za důvodnou, s tím, že pohledávka ze smlouvy o úvěru byla splatná nejpozději dne 10. 12. 2007 (splatnou se ovšem stala v průběhu roku 2004), žalobce ji uplatnil žalobou podanou u soudu 26. 7. 2005 a po zjištění úpadku dlužníka ji přihlásil do insolvenčního řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podali (v rozsahu týkajícím se měnícího výroku o věci samé a výroku o nákladech řízení) oba žalobci dovolání, jehož přípustnost vymezují ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, resp., která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, „popřípadě má být posouzena jinak“, namítajíce, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. (tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci), a požadujíce, aby Nejvyšší soud změnil rozsudek odvolacího soudu v napadené části tak, že rozsudek insolvenčního soudu se i potud potvrzuje a žalobcům se přiznává náhrada nákladů odvolacího řízení, případně aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí v dotčené části zrušil a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

7. V mezích uplatněného dovolacího důvodu snášejí dovolatelé výhrady:

I. K důvodu vzniku pohledávky.

8. Potud dovolatelé obsáhle vytýkají odvolacímu soudu, že přiznal žalovanému pohledávku z titulu nedoplatku vzniklého neopodstatněnou aplikací § 28 odst. 4 ZKV, kterou však žalovaný nepřihlásil do insolvenčního řízení.

II. K ustanovením § 178 a § 179 insolvenčního zákona.

9. Odvolací soud nerespektoval úpravu, která má čelit přihlašování pohledávek ve výši přesahující jejich skutečnou velikost, pohledávek deklarovaných nepravdivě jako zajištěné, případně pohledávek s tvrzeným lepším pořadím, než jaké mají (§ 176, § 178, § 179 insolvenčního zákona). Pominul totiž, že žalovaný přihlásil podáním ze 14. září 2011 neexistující pohledávku ve výši 15 miliónů Kč, opírající se o zajištění samostatným ručitelským závazkem, a uzavřel, že existuje pohledávka v rozsahu neuspokojené části poskytnutého plnění (30 %). Za této situace dovolatelé poukazují na to, že nebyla-li přihlášena zajištěná pohledávka, měl soud v souladu s ustanovením § 179 insolvenčního zákona aplikovat sankci spočívající v tom, že se nepřihlédne ani k jiné (byť zajištěné) pohledávce, tedy v konkrétním případě k pohledávce identifikované společným závazkem se stanoveným pořadím

zajištění.

III. K hodnocení důkazů.

10. Odvolací soud sice uvádí, že doplnil a zopakoval dokazování, nesdělil však, na základě čeho dospěl k jinému skutkovému zjištění než insolvenční soud. Při hodnocení důkazů pak nepostupoval podle § 132 o. s. ř., když nepřihlédl ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (zejména čeho se žalovaný domáhal a jaké projevy vůle v tomto ohledu učinil). K těmto výtkám na adresu odvolacího soudu dovolatelé odkazují na „sp. zn. [30 Cdo 1802/2010](#)“ (míněn je zřejmě rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. [30 Cdo 1802/2010](#)), s tím, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu zdůrazňující nezbytnou návaznost mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.

IV. K (ne)existenci přisouzené pohledávky.

[1] Potud dovolatelé především namítají, že poté, co zástavní dlužník (a současný ručitel) přivodil úplným zaplacením zánik samotné pohledávky dle § 170 odst. 1 písm. a) nebo písm. e) obč. zák., potažmo zástavního práva, tím, že v intencích § 27 odst. 5 ZKV uhradil do konkursní podstaty osobního dlužníka zajištěnou pohledávku nebo složil cenu zástavy, již zástavní věřitel nemůže žádat úhradu téže pohledávky (její části) v insolvenčním řízení vedeném na majetek zástavního dlužníka (ručitele). Zanikla-li peněžitá pohledávka úplným zaplacením na účet správce konkursní podstaty (tedy splněním dle § 559 odst. 1 obč. zák.), nemůže dále přetrvávat v podobě neuspokojené části (v režimu § 28 odst. 4 ZKV) a k její úhradě již nelze uplatnit žádný zajišťovací institut.

[2] Dovolatelé v této souvislosti míní, že odvolací soud na věc nesprávně aplikoval závěry obsažené v R 25/2012, jež vychází z jiných skutkových závěrů. K tomu dále uvádějí, že skutková odlišnost posuzované věci od R 25/2012 spočívá v tom, že:

- zástava nebyla sepsána do konkursní podstaty úpadce (společnosti A),
- zástavní dlužník neplnil do konkursní podstaty osobního dlužníka zástavou, nýbrž vyplacením zajištěné pohledávky,
- zaplacená částka (15 miliónů Kč) nepředstavuje výtěžek zpeněžení zástavy, i když s ní správce konkursní podstaty nakládá dle § 28 odst. 2 ZKV,
- zajišťovací instituty (zástavní právo, ručení) zde nepůsobí samostatně, ale tvoří ucelený soubor prostředků mající stanovené pořadí (na základě dohody ze 7. 12. 2000),
- hodnota pohledávky zajištěná z titulu zástavního práva není jiná než z titulu ručení (15 miliónů Kč),
- pohledávka i zástavní právo zanikly dle § 559 odst. 1 a § 170 odst. 1 písm. a) obč. zák.,
- žalovaný přihlásil pohledávku vůči zástavnímu dlužníku poté, co byl zrušen konkurs [dle § 44 odst. 1 písm. d) ZKV] na majetek osobního dlužníka.

[3] Důvod k vyloučení aplikace závěrů R 25/2012 spatřují dovolatelé i v tom, že vzhledem k článku 5 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, ze dne 29. 5. 2000, o úpadkovém řízení [česká verze nařízení byla uveřejněna ve Zvláštním vydání úředního věstníku EU (Kapitola 19, Svazek 01, s. 191-208, dne 20. 8. 2004)] vylučuje (podle jejich názoru) aplikaci § 28 odst. 4 ZKV.

V. K neopodstatněnosti úroků z prodlení.

11. Potud dovolatelé vytýkají odvolacímu soudu, že není jasné, jak dospěl k výši úroků z prodlení, a potud namítají, že řízení je postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Míni též, že odvolací soud rozhodl o příslušenství pohledávky v rozporu se závěry uvedenými ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. [Cpjn 202/2005](#) (uveřejněném pod číslem 39/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Žalobce a) (dále též jen „dovolatel a/“) své dovolání dále doplnil (podáním z 28. 6. 2013) o výhrady, podle nichž:

[1] Odvolací soud nerespektoval posloupnost zajištění danou dohodou ze 7. 8. 2000 (jež dovoluje vymáhat plnění z titulu ručení až po realizaci zástavy a po plnění směnečných avalistů).

[2] Závěry odvolacího soudu vedou k tomu, že dlužník (coby zajišťovatel pohledávky ve výši 15 miliónů Kč) zaplatí 130 % pohledávky.

[3] Odvolací soud zatížil rozhodnutí početní chybou (při úhradě ve výši 10 492 469,40 Kč činí nesplacený zbytek jistiny do částky 15 miliónů Kč částku 4 507 530,60, nikoliv částku 4 537 530, 60 Kč /o 30 tisíc Kč vyšší/).

[4] Částečným zpětvzetím přihlášky, motivovaným snahou vyhnout se případným sankcím dle § 178 insolvenčního zákona, žalovaný záměrně obchází zákon.

[5] Žalovaný změnil výši pohledávky po jejím „zjištění“ (poté, co původní výši pohledávky popřel insolvenční správce i dlužník).

[6] Odvolací soud se nezabýval (ne)platností smlouvy o postoupení pohledávky ze 17. 7. 2007.

[7] Odvolací soud nezkoumal platnost procesní plné moci vystavené žalovaným zástupci žalovaného, přičemž pohledávku přihlásil jménem žalovaného někdo, kdo k tomu nebyl řádně zmocněn.

12. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sen. zn. [29 ICdo 33/2014](#), uveřejněné pod číslem 92/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

III.

Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v této věci.

I. K výroku o nákladech řízení.

14. V dané věci může být dovolání přípustné jen podle ustanovení § 237 o. s. ř. (nejde o žádný z případů uvedených v § 238a o. s. ř.). To platí i pro dovolateli výslovně napadený akcesorický výrok o nákladech řízení (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. [29 Cdo 1172/2013](#), uveřejněné pod číslem 80/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

15. Dle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. je obligatorní náležitostí dovolání požadavek, aby dovolatel v dovolání uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř., je dovolatel povinen v dovolání vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné, přičemž k projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř. (či jeho části). K vymezení přípustnosti dovolání srov. především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

16. V rozsahu, v němž dovolání směřují proti druhému výroku napadeného rozhodnutí o nákladech řízení, jsou neprojednatelná, jelikož potud dovolatelé žádné výhrady k věcné správnosti tohoto výroku neuplatňují (a žádné právní otázky v mezích § 237 o. s. ř. neotevírají). Nejvyšší soud tudíž v této části odmítl dovolání jako nepřípustná podle ustanovení § 243c odst. 1, věty první, o. s. ř.

II. K měnícímu výroku o věci samé.

17. Potud je dovolání přípustné dle § 237 o. s. ř., když v posouzení, zda se závěry obsažené v R 25/2012 beze zbytku uplatní tam, kde třetí osoba zajišťovala pohledávku za pozdějším úpadcem zástavou i osobním ručením maximálně do sjednané výše (zde 15 miliónů Kč), jde o věc dovolacím soudem nezodpovězenou.

IV. Důvodnost dovolání

K důvodnosti dovolání.

18. S přihlédnutím k tomu, že podle § 241a odst. 1 o. s. ř. lze s účinností od 1. 1. 2013 dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (a nikoli již pro tzv. skutkový dovolací důvod uplatnitelný pro dovolací řízení omezeně před 1. 1. 2013 na základě tehdejšího znění § 241a odst. 3 o. s. ř.), shledává Nejvyšší soud pro výsledek dovolacího řízení v této věci právně bezcennými všechny skutkové námitky, jež dovolatelé v dovolání uplatňují především v argumentaci k důvodu vzniku pohledávky.

19. Při posuzování dovolacích důvodů podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2013 platilo, že ve vztahu mezi jednotlivými dovolacími důvody taxativně vypočtenými v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. neplatí vztah příčiny a následku (z existence jednoho nelze usuzovat na naplnění druhého); srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

20. Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správné, tedy dovolací soud vycházel ze skutkových závěrů odvolacího soudu, a nikoliv z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuloval sám dovolatel. Pro tyto účely se též nezabýval námitkami, jež dovolatel ke skutkovému stavu věci, z něž vyšel odvolací soud, snesl prostřednictvím dovolacích důvodů dle § 241a odst. 2 písm. a) a odst. 3 o. s. ř.

21. Shora formulované závěry platí pro posouzení důvodnosti dovolání podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 tím více, že skutkový dovolací důvod nemá dovolatel od uvedeného data vůbec k dispozici. Je tedy vyloučeno posuzovat správnost právního posouzení věci odvolacím soudem na základě skutkových závěrů, na kterých rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá a které pro potřebu svých odlišných právních závěrů v dovolání zformuloval dovolatel sám.

22. Ostatně, vytýkají-li dovolatelé odvolacímu soudu, že přiznal žalovanému pohledávku z titulu nedoplatku vzniklého neopodstatněnou aplikací § 28 odst. 4 ZKV, nikoliv pohledávku z titulu ručení, pak se vymezují vůči závěru, na kterém napadené rozhodnutí nespočívá; z něj je naopak bez jakýchkoliv pochyb patrné (srov. str. 6 odst. 1 odůvodnění napadeného rozhodnutí), že odvolací soud rozhodoval o pravosti pohledávky z titulu osobního ručení dlužníka za splnění pohledávky žalovaného v rozsahu, v němž nezankla plněním z titulu zástavního práva.

23. Argumentace obsažená v předchozím odstavci činí zjevně neopodstatněnou též dovolací námitku spojenou s ustanoveními § 178 a § 179 insolvenčního zákona (dovolatelé potud nejprve nesprávně tvrdí, že odvolací soud rozhodoval o pohledávce z titulu zástavního práva, a pak se pozastavují nad tím, že pohledávka byla přihlášena jako nezajištěná). O tom, že pohledávka z titulu ručení uplatněná věřitelem (přihlašovatelem) vůči (insolvenčnímu) dlužníku coby ručiteli je jen na tomto základě pohledávkou nezajištěnou, žádných pochyb není.

24. Budiž v této souvislosti rovnou řečeno, že okolnost, že přihlašovatel pohledávky vezme pohledávku částečně zpět proto, aby se vyhnul případným sankcím dle § 178 insolvenčního zákona [namítaná dovolatelem a) v doplnění jeho dovolání], je právně nevýznamná; takový postup s sebou nenese žádné negativní důsledky (srov. k tomu např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sen. zn. 29 NSČR 82/2012, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2015, pod číslem 10). Totéž ostatně platí o doplňující námitce dovolatele a/, že žalovaný změnil výši pohledávky po jejím „zjištění“ (dovolatel a/ potud nesprávně nečiní rozdíl mezi částečným zpětvzetím přihlášky pohledávky a její změnou co do důvodu nebo výše, stejně jako nesprávně užívá výraz „zjištění“ pohledávky pro stav, kdy byla naopak popřena).

25. Dovolací výhrady k hodnocení důkazů odvolacím soudem jsou rovněž právně bezcenné, neboť potud platilo a platí, že samotné hodnocení důkazů (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř.) nelze úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2011, sen. zn. [29 NSČR 29/2009](#), uveřejněného pod číslem 108/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam zmíněného odkazu na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1997, sp. zn. [IV. ÚS 191/96](#), uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

26. Nedůvodnou shledává Nejvyšší soud bez dalšího též námitku dovolatele a), že aplikaci § 28 odst. 4 ZKV vylučovalo ustanovení článku 5 nařízení o úpadkovém řízení. Dovolatel a) v této souvislosti ani netvrdí skutečnosti, z nichž by mělo vyplývat, že konkursní řízení vedené na majetek osobního dlužníka bylo konkursním řízením s evropským mezinárodním prvkem (konkursní a insolvenční řízení, v nichž se evropský mezinárodní prvek nevyskytuje, do působnosti nařízení o úpadkovém řízení nespádají), a takový závěr neplyne ani ze skutkového stavu, z něž v dané věci vyšly soudy nižších stupňů. Jen jako *obiter dictum* budiž dodáno, že z dikce článku 5 nařízení o úpadkovém řízení, z jeho výkladu v komentářové literatuře ani z judikatury Evropského soudního dvora se nepodává, že by jeho prostřednictvím byla upravena práva zajištěných věřitelů k jinému majetku než k tomu, který se nachází v jiném členském státu Evropské unie (pro který platí nařízení o úpadkovém řízení) než v tom, v němž bylo zahájeno úpadkové (v poměrech námitky konkursní) řízení.

27. Nejvyšší soud nicméně shledává dovolání opodstatněnými co do námitky, že na danou věc nedopadají závěry obsažené v R 25/2012.

28. Odvolací soud založil své skutkové a právní závěry v dané věci též na obsahu dohody ze 7. 12. 2000, z níž se podávalo, že:

[1] K zajištění části pohledávky zástavního věřitele (banky K) ze smlouvy o úvěru, jejíž výše je limitována částkou 15 miliónů Kč, se zřizuje zástavní právo k označeným nemovitostem (v

Plzni) ve vlastnictví (pozdějšího insolvenčního) dlužníka (článek I.).

[2] K zajištění shora uvedené (stejně) částky avalují společnost D, J. K., žalobce b) a J. P. každý do výše 15 miliónů Kč vlastní blankosměnku (článek II.).

[3] Pohledávka banky K je dále zajištěna ručitelským prohlášením žalobce ze 7. 12. 2000, omezeným do částky 15 miliónů Kč (článek III.).

[4] Banka se zavazuje, že při nutnosti realizace shora uvedeného zajištění pohledávky se bude řídit následujícím pořadím:

a/ realizace zástavního práva k nemovitostem, uplatnění nároku z titulu avalu směny,

b/ uplatnění nároku z titulu ručení.

29. Smluvní strany současně sjednávají, že pořadí realizace zajištění pod písm. a) předchozího odstavce je ponecháno zcela na vůli banky K, přičemž případné využití obou způsobů zajištění je limitováno částkou 15 miliónů Kč. Smluvní strany dále sjednávají, že banka K je oprávněna přistoupit k uplatnění nároku z titulu ručení (dle písm. b/ předchozího odstavce) pouze v případě, že součet výnosu prodeje zástav a plnění směnečných avalistů nedosáhne částky 15 miliónů Kč. V takovém případě se výše nároku banky rovná rozdílu mezi částkou dosaženou realizací předchozího zajištění a částkou 15 miliónů Kč (článek IV.)

30. V R 25/2012 Nejvyšší soud uzavřel, že tam, kde určitá osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci svým majetkem několika různými způsoby, a nikoliv jen omezeně (zástavou), nýbrž celým svým majetkem (ručením), není plněním poskytnutým do konkursu vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání z titulu zástavního práva (v případě, že šlo o plnění poskytnuté ve výši zástavou zajištěné pohledávky) zbavena povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona nedostalo na úhradu zajištěné pohledávky zajištěnému věřiteli ze složené částky.

31. Na podporu tohoto závěru bylo v R 25/2012 argumentováno i tím, že hodnota pohledávky uspokojované třetí osobou v průběhu konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka z titulu ručení může být jiná (vyšší) než hodnota pohledávky uspokojované z titulu zástavního práva v režimu § 27 odst. 5 ZKV.

32. Základní skutkovou odlišností věci zkoumané v R 25/2012 od věci zkoumané v tomto řízení je pak právě skutečnost, že (insolvenční) dlužník zajišťoval pohledávku vůči úpadci (společnosti A) omezeně jak z titulu zástavního práva (coby zástavní dlužník) tak z titulu ručení (coby ručitel) – do částky 15 miliónů Kč. Srov. k tomu zejména obsah článku IV. dohody ze 7. 12. 2000.

33. Složením částky 15 miliónů Kč do konkursní podstaty úpadce (společnosti A) v režimu ustanovení § 27 odst. 5 ZKV v postavení zástavního dlužníka přivodil (insolvenční) dlužník zánik zástavního práva [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 251/2004](#), uveřejněný pod č. 41/2007 Sb. roz. obč. (dále jen „R 41/2007“)]. S částkou, kterou zástavní dlužník (insolvenční dlužník) složil do konkursní podstaty úpadce (společnosti A) coby osobního dlužníka jako cenu zástavy, se přitom nakládá jako s výtěžkem zpeněžení ve smyslu ustanovení § 28 odst. 2 ZKV (srov. opět R 41/2007). Jinak řečeno, šlo (v intencích článku IV. dohody ze 7. 12. 2000) o plnění, jež mělo charakter „výnosu z prodeje zástav“. Plněním v této výši tedy zástavní dlužník (insolvenční dlužník) přivodil i zánik svého zajištění z titulu ručení.

34. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž správné není.

35. Dosavadní výsledky řízení ukazují, že o věci může již na tomto základě rozhodnout přímo dovolací soud, Nejvyšší soud ve shodě s ustanovením § 243d písm. b) o. s. ř. napadené rozhodnutí změnil v dovoláním dotčeném rozsahu.

36. Za dané situace pokládal zároveň za nadbytečné zabývat se i dalšími (shora nevypřádanými dovolacími námitkami).

37. Změnou rozsudku odvolacího soudu v měnícím výroku o věci samé současně došlo ke zhojení početní chyby, na kterou v doplnění dovolání přílehuje poukázal dovolatel a) (rozdílem částky 15 miliónů Kč a částky 10 492 469,40 Kč je skutečně částka 4 507 530,60 Kč, nikoliv částka 4 537 530,60 Kč). Tímto způsobem došlo též k nápravě vady řízení týkající se formulace měnícího výroku rozsudku odvolacího soudu.

38. Má-li totiž soud za to, že žaloba, kterou se popírající věřitel (žalobce) domáhá určení, že žalovaný (jiný věřitel) nemá pohledávku, kterou přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek (insolvenčního) dlužníka, není zcela nebo zčásti důvodnou, pak žalobu zcela nebo zčásti zamítne (zamítnutím žaloby není v takovém případě určení /provedeném měnícím výrokem napadeného rozhodnutí/, že žalovaný pohledávku, kterou přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek /insolvenčního/ dlužníka, má).